بسمه تعالی

جزوه

فیزیک پایه۱

دانشگاه

علم و صنعت

استاد

دکتر عقدائی

Subject:

Year. 200   Month.   Day.

بردارها

انواع کمیت‌ها:
- اسکالر، عددی، نرده‌ای مثل: ثانیه، دما، طول، کیلوگرم، متر، لیتر، ولت ...
- برداری، جهت‌دار مثل: جابجایی، سرعت، نیرو، میدان الکتریکی، شتاب و ...

انواع بردارها:
1. بردار آزاد: مثل شتاب (چون با توجه به جهت آن می‌توانیم آن را در هر نقطه‌ای منتقل کنیم)
2. بردار لغزان: می‌توانیم نقطه اثر را در امتداد خودش تغییر دهیم (در راستای آن لغزش)
3. بردار بسته: مبدأ آن نقطه ثابت است.

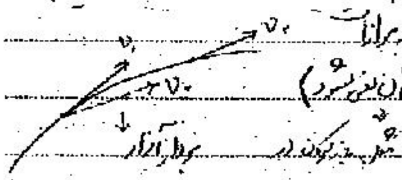

جمع دو یا چند بردار

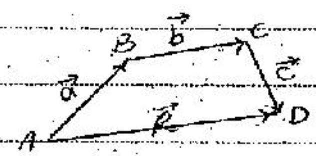

$\vec{R} = \vec{a} + \vec{b} + \vec{c}$

$\vec{R} = (\vec{a} + \vec{b}) + \vec{c}$

$\vec{R} = \vec{a} + (\vec{b} + \vec{c})$

$\vec{R} = \vec{a} + \vec{b} = \vec{b} + \vec{a}$

$R^2 = a^2 + b^2 + 2ab\cos\theta$

* برای اینکه بدانیم کمیت فرضی A برداری است یا نه باید:

$A_1 + A_2 = A_2 + A_1$

• جریان کمیت برداری نیست.

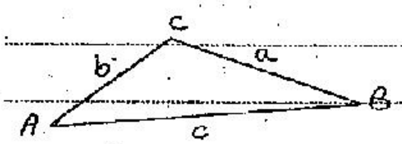

• قضیه کسینوس‌ها:

$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc\cos A$

$b^2 = a^2 + c^2 - 2ac\cos B$

$c^2 = b^2 + a^2 - 2ab\cos C$

• قضیه سینوس‌ها

$\frac{a}{\sin A} = \frac{b}{\sin B} = \frac{c}{\sin C}$

PILAVARAN

PAGE:

Subject:

Year. 200 Month. Day.

تفاضل دو بردار

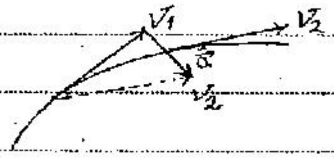

$$\vec{a} = \frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t} = \frac{\vec{v_2} - \vec{v_1}}{t_2 - t_1}$$

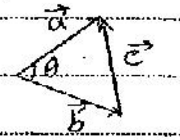

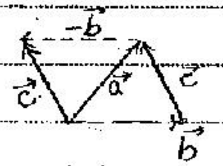

$$\vec{a} - \vec{b} = \vec{a} + (-\vec{b})$$

$$\vec{a} - \vec{b} = \vec{c}$$

$$\vec{a} = \vec{c} + \vec{b}$$

$$c^2 = a^2 + b^2 - 2ab\cos\theta$$

ضرب یک عدد در بردار

$$\vec{F} = m\vec{a}$$

$$\vec{A} \times n = n\vec{A}$$

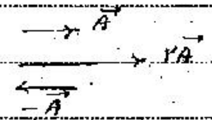

ضرب عددی دو بردار

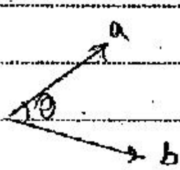

$$\vec{b} \cdot \vec{a} = \vec{a} \cdot \vec{b} = ab\cos\theta$$

$\cos\theta = \cos(-\theta)$ زوج

$\theta > 90 \Rightarrow a \cdot b < 0$

$\theta < 90 \Rightarrow a \cdot b > 0$

$\theta = 90 \Rightarrow a \cdot b = 0$

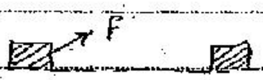

$$\cos\theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{ab}$$

کار $W = \vec{F} \cdot \vec{x}$

توان $P = \vec{F} \cdot \vec{v}$

ضرب برداری دو بردار

$$\vec{a} \times \vec{b} = \vec{c}$$

$$C = |\vec{c}| = ab\sin\theta$$

* اندازه‌ی بردار $\vec{c}$ برابر است با سطح متوازی‌الاضلاعی که بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ساخته می‌شود * راستای $\vec{c}$ عمود بر صفحه است

* جهت بردار $\vec{c}$ از قانون دست راست یا پیچ خطاس مشخص می‌شود

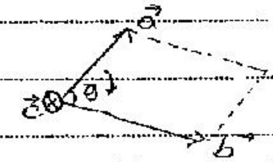

$$\vec{a} \times \vec{b} = -\vec{b} \times \vec{a}$$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

مؤلفه‌ی یک بردار بر راستایی

$\vec{A} = \hat{u} \cdot A$

$\vec{A}$ بردار یکه $\qquad \hat{u} = \dfrac{\vec{A}}{|\vec{A}|}$

$\vec{A}$ را در محورهای x و y تجزیه کنید

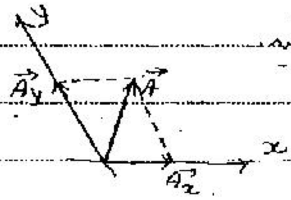

برای رسم مؤلفه‌های یک بردار از انتهای بردار به موازات محورها رسم کنید

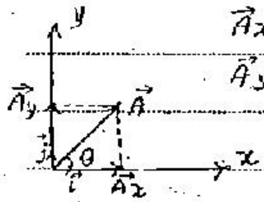

$\vec{A}_x = \vec{A} \cos\theta$

$\vec{A}_y = \vec{A} \sin\theta$

$$\begin{cases} \vec{A}_x = A\cos\theta\,\vec{i} \\ \vec{A}_y = A\sin\theta\,\vec{j} \end{cases}$$

$\vec{A} = \vec{A}_x + \vec{A}_y$

$\vec{A} = \vec{A}_x + \vec{A}_y = A\cos\theta\,\vec{i} + A\sin\theta\,\vec{j}$

$|\vec{A}| = A = \sqrt{A_x^2 + A_y^2}$

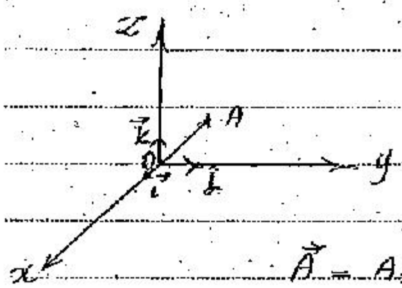

از صفحه‌ی xoz یک خط موازی رسم می‌کنیم در راستای A را در y قطع می‌کند مؤلفه‌ی $\vec{A}_y$ به دست می‌آید و به همین ترتیب برای $\vec{A}_x, \vec{A}_z$

$\vec{A} = A_x\vec{i} + A_y\vec{j} + A_z\vec{k}$

اندازه‌ی A $\qquad A^2 = A_x^2 + A_y^2 + A_z^2$

جمع و تفریق دو بردار

$\vec{a} = a_x\vec{i} + a_y\vec{j} + a_z\vec{k}$

$\vec{b} = b_x\vec{i} + b_y\vec{j} + b_z\vec{k}$

$\vec{a} \pm \vec{b} = (a_x \pm b_x)\vec{i} + (a_y \pm b_y)\vec{j} + (a_z \pm b_z)\vec{k}$

$|\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{(a_x+b_x)^2 + (a_y+b_y)^2 + (a_z+b_z)^2}$

[illegible] $\quad i \cdot i = j \cdot j = 1$

$i \cdot k = j \cdot k = 0$

$\vec{a} \cdot \vec{b} = (a_x\vec{i} + a_y\vec{j} + a_z\vec{k}) \cdot (b_x\vec{i} + b_y\vec{j} + b_z\vec{k})$

$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_x b_x (\cancel{i \cdot i}) + a_y b_y (\cancel{j \cdot j}) + a_z b_z (\cancel{k \cdot k})$

$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_x b_x + a_y b_y + a_z b_z$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

از طرفی $\quad \vec{a}\cdot\vec{b} = ab\cos\theta \Rightarrow \cos\theta = \dfrac{\vec{a}\cdot\vec{b}}{ab}$

$$\cos\theta = \frac{a_x b_x + a_y b_y + a_z b_z}{\sqrt{(a_x^2+a_y^2+a_z^2)(b_x^2+b_y^2+b_z^2)}}$$

$$\vec{a}\times\vec{b} = (a_x\vec{i} + a_y\vec{j} + a_z\vec{k}) \times (b_x\vec{i} + b_y\vec{j} + b_z\vec{k})$$

$\vec{k}\times\vec{k} = 0$

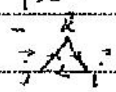

$\vec{i}\times\vec{j} = \vec{k}$

$\vec{j}\times\vec{k} = \vec{i}$

$$\vec{a}\times\vec{b} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \end{vmatrix} = (a_z b_y - a_y b_z)\vec{i} - (a_z b_x - a_x b_z)\vec{j} + (a_y b_x - a_x b_y)\vec{k}$$

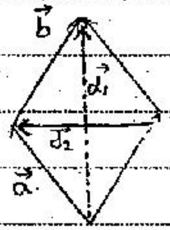

مثال: با استفاده از ضرب برداری نشان دهید قطرهای لوزی بر هم عمودند

$\vec{d_1} = \vec{a} + \vec{b}$ دو بردار وقتی بر هم عمودند که ضرب

$\vec{d_2} = \vec{a} - \vec{b}$ داخلی آن‌ها صفر شود.

$\vec{d_1}\cdot\vec{d_2} = (\vec{a}+\vec{b})\cdot(\vec{a}-\vec{b})$

$= \vec{a}\cdot\vec{a} - \vec{a}\cdot\vec{b} + \vec{b}\cdot\vec{a} - \vec{b}\cdot\vec{b}$

$= a^2 - \cancel{\vec{a}\cdot\vec{b}} + \cancel{\vec{a}\cdot\vec{b}} - b^2$ $\quad d_1 , d_2$ بر هم عمودند.

اضلاع لوزی با هم برابرند $\Rightarrow \vec{d_1}\cdot d_2 = a^2 - a^2 = 0$

تمرین: با استفاده از خواص بردارها دستور کسینوس‌ها را در یک مثلث دلخواه ثابت کنید

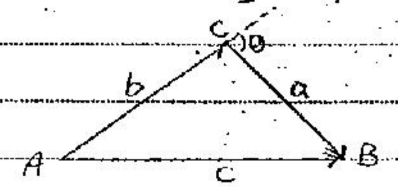

قضیه کسینوس‌ها:

$\vec{c} = \vec{b} + \vec{a}$

$\vec{c}\cdot\vec{c} = (\vec{b}+\vec{a})\cdot(\vec{b}+\vec{a})$

$c^2 = b^2 + a^2 + 2\vec{a}\cdot\vec{b}$

$\vec{a}\cdot\vec{b} = ab\cos(\underbrace{\pi - C}_{\theta}) = -ab\cos C$

$\Rightarrow c^2 = a^2 + b^2 - 2ab\cos C$

تمرین: $\quad \vec{b} = \vec{c} - \vec{a}$

$\vec{a} = \vec{c} - \vec{b}$

PILAVARAN

PAGE:

Subject:

Year. 200 Month. Day.

تفسیر هندسی:

مساحت مثلث $\qquad |\vec{a}\times\vec{b}| = ab\sin C = 2S_{ABC}$

$$|\vec{a}\times\vec{c}| = ac\sin B = 2S_{ABC}$$

$$|\vec{b}\times\vec{c}| = bc\sin A = 2S_{ABC}$$

$$\rightarrow \frac{bc\sin A}{abc} = \frac{ab\sin C}{abc} = \frac{ac\sin B}{abc}$$

$$\Rightarrow \frac{\sin A}{a} = \frac{\sin C}{c} = \frac{\sin B}{b}$$

معکوس می کنیم

$$\frac{a}{\sin A} = \frac{b}{\sin B} = \frac{c}{\sin C}$$

مثال: ثابت کنید حجم متوازی السطوح از ... به دست می آید $\qquad V = \vec{a}\cdot(\vec{b}\times\vec{c})$ حاصل ضرب مختلط

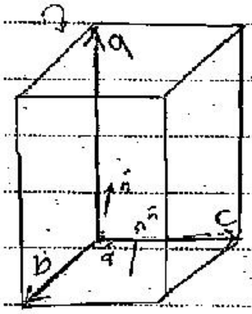

$$\vec{a}\cdot(\vec{b}\times\vec{c}) = \vec{a}\cdot(bc\sin\alpha\,\hat{n})$$

$$= \vec{a}\cdot\hat{n}\,(S)$$

$$= hS$$

$\vec{a}\cdot\hat{n}$ اندازه تصویر a در راستای n ارتفاع را نشان می دهد

بنابراین حجم متوازی السطوح برابر است با ضرب مختلط سه بردار c, b, a

$$\vec{a}\cdot(\vec{b}\times\vec{c}) = \vec{b}\cdot(\vec{c}\times\vec{a}) = \vec{c}\cdot(\vec{a}\times\vec{b})$$

$$\vec{a}\cdot(\vec{b}\times\vec{c}) = \begin{vmatrix} a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \\ c_x & c_y & c_z \end{vmatrix}$$

مثال: حجم متوازی السطوحی که روی سه بردار a و b و c ساخته می شود برابر است با ضرب مختلط بردارهای a, b, c و زاویه بین بردارها α و β و γ می باشد. (در حالتی که هیچ کدام از بردارها بر هم عمود نیستند)

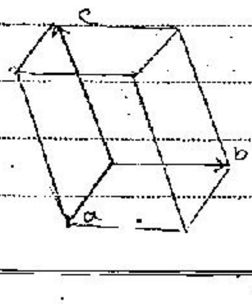

$$V = \begin{vmatrix} a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \\ c_x & c_y & c_z \end{vmatrix}$$

Subject:

Year.200 Month. Day.

$$V^2 = \begin{vmatrix} a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \\ c_x & c_y & c_z \end{vmatrix} \times \begin{vmatrix} a_x & b_x & c_x \\ a_y & b_y & c_y \\ a_z & b_z & c_z \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a_xa_x + a_ya_y + a_za_z & a_xb_x + a_yb_y + a_zb_z & a_xc_x + \dots \\ & & \\ & & \end{vmatrix}$$

$$\Rightarrow V^2 = \begin{vmatrix} a\cdot a & a\cdot b & a\cdot c \\ b\cdot a & b\cdot b & b\cdot c \\ c\cdot a & c\cdot b & c\cdot c \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a^2 & ab\cos\gamma & ac\cos\beta \\ ab\cos\gamma & b^2 & bc\cos\alpha \\ ac\cos\beta & bc\cos\alpha & c^2 \end{vmatrix}$$

$$\rightarrow V^2 = a^2b^2c^2\left(1 - \cos^2\alpha - \cos^2\beta - \cos^2\gamma + 2\cos\alpha\cos\beta\cos\gamma\right)$$

$$\Rightarrow V = abc\sqrt{1 - \cos^2\alpha - \cos^2\beta - \cos^2\gamma + 2\cos\alpha\cos\beta\cos\gamma}$$

سینماتیک

انواع حرکت:

حرکت انتقالی: اجزای جسم موازات هم حرکت می کنند.

z, z' ... موازی هم هستند اگر z موازی باشد این جسم دارای حرکت انتقالی است.

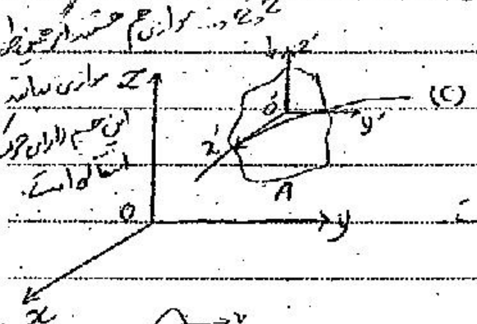

ذره: هر جسمی که دارای حرکت انتقالی است.

(صرف نظر از ابعاد آن)

اگر ابعاد جسمی در مقایسه با ابعاد مسیرش ناچیز باشد آن هم ذره است

مثل (خورشید و زمین)

حکم یک ذره را دارد.

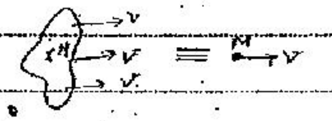

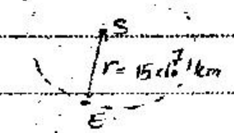

$r = 15\times10^{7}\ km \qquad R_E = 6400\ km$

$$\frac{2R_E}{r} = \frac{2\times6400}{15\times10^{7}} < 10^{-6}$$

ذرات نیز در حد عبارت اتم ها ... را ذره می گوییم

بردار مکان

برداری که از مبدا مختصات (دلخواه) به مکان ذره وصل می کنیم

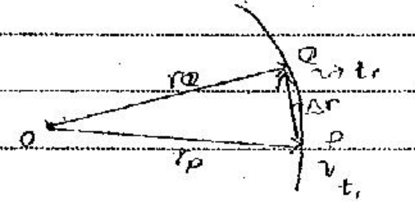

$\Delta r = r_Q - r_P$

PILAVARAN

PAGE:

Subject:

Year. 200 Month. Day.

بردار جابجایی :

پاره خطی است که نقطه‌ی آغاز و پایان را بهم وصل می‌کند

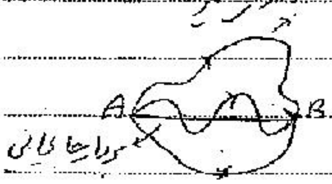

سرعت متوسط :

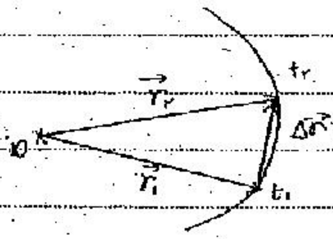

لحظه t_1 $\quad \vec{r}_1$

لحظه t_2 $\quad \vec{r}_2$

$$\vec{V}_{av} = \frac{\vec{r}_2 - \vec{r}_1}{t_2 - t_1} \quad \text{یا} \quad \vec{V}_{av} = \frac{\Delta\vec{r}}{\Delta t}$$

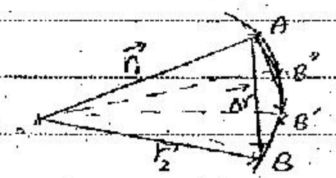

$$\vec{V} = \lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta\vec{r}}{\Delta t} \quad \text{یا} \quad \vec{V} = \frac{d\vec{r}}{dt}$$

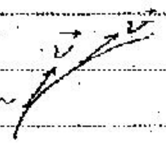

بردار سرعت لحظه‌ای مماس بر مسیر است .

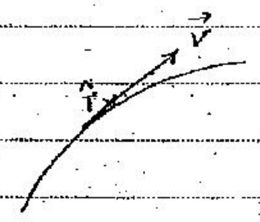

$$\vec{V} = V.\hat{T}$$

بردار یکه

$$\vec{a}_{av} = \frac{\vec{V}_2 - \vec{V}_1}{t_2 - t_1} = \frac{\Delta\vec{V}}{\Delta t}$$

$$\vec{a} = \lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta\vec{V}}{\Delta t} = \frac{d\vec{V}}{dt} = \frac{d^2\vec{r}}{dt^2}$$

بردار سرعت و شتاب را بدست آورید

$\vec{r} = x\hat{i} + y\hat{j} + z\hat{k} \qquad x = x(t) \ , \ y = y(t) \ , \ z = z(t)$

$$\vec{V} = \frac{d\vec{r}}{dt} = \frac{dx}{dt}\hat{i} + \frac{dy}{dt}\hat{j} + \frac{dz}{dt}\hat{k}$$

$V_x = \frac{dx}{dt} \qquad V_y = \frac{dy}{dt} \qquad V_z = \frac{dz}{dt} \qquad \text{یا} \quad V = \sqrt{V_x^2 + V_y^2 + V_z^2}$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

$$\vec{a} = \frac{d\vec{v}}{dt} = \frac{d^2x}{dt^2}\hat{i} + \frac{d^2y}{dt^2}\hat{j} + \frac{d^2z}{dt^2}\hat{k}$$

$$a_x = \frac{d^2x}{dt^2} = \frac{dv_x}{dt}$$

$$a_y = \frac{d^2y}{dt^2} = \frac{dv_y}{dt} \quad \Rightarrow \quad a = \sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2}$$

$$a_z = \frac{d^2z}{dt^2} = \frac{dv_z}{dt}$$

معادلات حرکت روی خط راست با شتاب ثابت

$$\vec{r} = x\hat{i} + y\hat{j} + z\hat{k}$$

$$V_x = \frac{dx}{dt}$$

$$a_x = \frac{dV_x}{dt} = \frac{d^2x}{dt^2}$$

O — A — B — C — D

$\vec{r} = x\hat{i}$ $\qquad$ $x =$ جابجایی (مکان)

$a_x =$ ثابت

تا آخرین ترتیب

$$a_x = \frac{dV_x}{dt} \Rightarrow dV_x = a_x dt$$

$$\int_{V_{0x}}^{V_x} dV_x = a_x \int_0^t dt$$

$$V_x - V_{0x} = a_x t$$

$$V_x = a_x t + V_{0x}$$

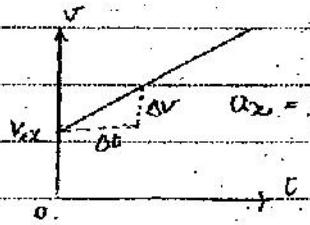

$$a_x = \frac{\Delta V_x}{\Delta t} = \frac{dV_x}{dt} > 0$$

$$V_x = \frac{dx}{dt} = a_x t + V_{0x}$$

$$\frac{dx}{dt} = V_{0x} + a_x t$$

$$\int_{x_0}^{x} dx = \int_0^t V_{0x}\, dt + \int_0^t a_x t\, dt$$

$$a_x \int_0^t t\, dt = a_x\left(\frac{t^2}{2}\right)$$

PILAVARAN

PAGE:

Subject:

Year. 200 Month. Day.

$$\Rightarrow \quad x - x_0 = t v_{0x} + \frac{1}{2} a_x t^2$$

$$x - x_0 = v_{0x} t + \frac{1}{2} a_x t^2 \Rightarrow \underset{\sim\sim\sim}{x = v_{0x} t + \frac{1}{2} a_x t^2 + x_0}$$

x به عنوان تابعی از t

x_0 ...

$x - x_0$ جابجایی و نه الزاماً مسافت طی شده

$$a_x = \frac{dv_x}{dt} = \frac{dv_x}{dx} \cdot \underbrace{\frac{dx}{dt}}_{v_x} \Rightarrow a_x = v_x \cdot \frac{dv_x}{dx}$$

$$\int_{x_0}^{x} a_x \, dx = \int_{v_{0x}}^{v_x} v_x \, dv_x = \frac{v_x^2}{2} = \frac{v_x^2}{2} - \frac{v_{0x}^2}{2}$$

$$a_x (x - x_0) = \frac{1}{2} (v^2 - v_0^2)$$

$$\underset{\sim\sim\sim}{v^2 - v_0^2 = 2a_x (x - x_0)}$$

حرکت سقوط آزاد

$a = g$ با تعیین مبدأ و جهت، تمام معادلات بالا (شتاب ثابت) را می‌توان برای حرکت سقوط آزاد هم نوشت.

مثال: آسانسوری با شتاب a در حال بالا رفتن است در لحظه‌ای که سرعت آن v_0 است پیچ و مهره‌ای شل شده و آزادانه سقوط می‌کند.

زمان برخورد پیچ با کف آسانسور

جابجایی و مسافت طی شده توسط پیچ

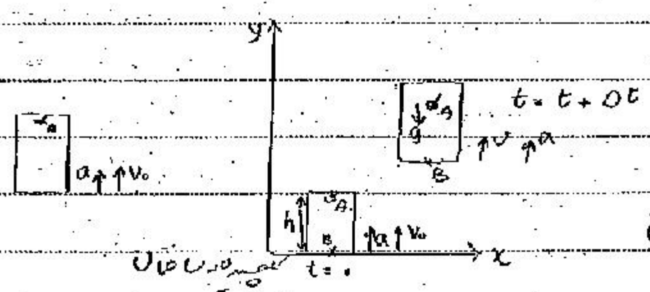

شتاب پیچ $a_A = -g$

$$v_A = -gt + v_0$$

معادله حرکت پیچ (از دید ناظر ساکن زمین) $y_A = v_0 t - \frac{1}{2} g t^2 + h$

کف آسانسور

$$y_B = v_0 t + \frac{1}{2} a t^2$$

معادله حرکت کف آسانسور

PILAVARAN

PAGE:

LearnElement.ir

Subject:

Year. 200 Month. Day.

رسیدن A به B : $y_A = y_B$

$$\cancel{v_0 t} - \frac{1}{2}gt^2 + h = \cancel{v_0 t} + \frac{1}{2}at^2$$

$$h = \frac{1}{2}(a+g)t^2 \Rightarrow \underset{\text{زمان برخورد}}{t} = \sqrt{\frac{2h}{a+g}}$$

حل $g = 9.8\ m/s^2$

$a = 1.2\ m/s^2 \Rightarrow t = \sqrt{\frac{2(2.2)}{11}} = \sqrt{\frac{4.4}{11}} = \sqrt{0.4} = 0.63\ s$

$h = 2.2\ m$

$v_0 = 2\ m/s$

جابجایی جسم $\underbrace{y_A - h}_{\text{جابجایی}} = v_0 t - \frac{1}{2}gt^2 = 2(0.63) - \frac{1}{2}(9.8)(0.4)$

$= 1.26 - 1.96 = -0.7\ (m)$

مسافت طی شده توسط جسم

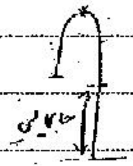

$v_A = -gt + v_0$

$0 = -10t + 2 \Rightarrow t = 1/5$

$y_A = v_0 t - \frac{1}{2}gt^2 = \frac{2}{5} - 5(\frac{1}{25}) = \frac{1}{5}\ (m)$

$\frac{1}{5} \times 2 + 2.2\ m = \frac{2}{5} + \frac{11}{5} = \frac{13}{5}$

حرکت روی خط راست با شتاب متغیر

شتاب تابع زمان است $a = a(t)$

$a = a(v)$

$a = a(x)$

مثال: شتاب حرکت ذره‌ای که روی محور x حرکت می‌کند با تابع بیان شده است. سرعت و موقعیت ذره را به صورت تابعی از زمان بدست آورید.

$\begin{cases} t = 0 \\ x = 0 \\ v = v_0 \end{cases}$ $a = a_0 e^{-kt}$

$$a = \frac{dv}{dt} \Rightarrow dt \cdot \frac{dv}{dt} = a_0 e^{-kt} \cdot dt$$

$$\int_{v_0}^{v} dv = a_0 \int_0^t e^{-kt} dt$$

PILAVARAN

PAGE:

$$v - v_0 = -\frac{a_0}{k} \Big| e^{-kt} \Big|_0^t$$

$$v = v_0 - \frac{a_0}{k}(e^{-kt} - 1) \rightsquigarrow v = v_0 + \frac{a_0}{k}(1 - e^{-kt})$$

$$\frac{dx}{dt} = v_0 + \frac{a_0}{k}(1 - e^{-kt})$$

$$\frac{dv}{dt} = a_0 e^{-kt}$$

$$\int_0^x dx = \int_0^t \left(v_0 + \frac{a_0}{k}(1 - e^{-kt})\right) dt$$

$$\int_{v_0}^{v} dv = \int_0^t a_0 e^{-kt} dt$$

$$x = v_0 t + \frac{a_0}{k}\left(t + \frac{1}{k} e^{-kt}\right)\Big|_0^t$$

$$v - v_0 = -\frac{a_0}{k} e^{-kt}$$

$$-ke^{-kt}$$

$$x = v_0 t + \frac{a_0}{k}\left(t + \frac{1}{k} e^{-kt} - \frac{1}{k}\right)$$

این فرمول از نظر بعد درست است:

بعد k، T^{-1}

e^{-kt} بعد ندارد

چون توان‌های یک عبارت نمی‌تواند دارای بعد باشد باید بی‌بعد باشد e^{-kt} پس باید $-kt$ فاقد بعد باشد

چون بعد t، T است پس بعد k باید T^{-1} باشد

$$x = \left(v_0 + \frac{a_0}{k}\right)t - a_0(1 - e^{-kt})$$

مثال: قایقی با سرعت ثابت v_0 در حرکت است. ناگهان موتور آن خاموش می‌شود. اگر شتاب حرکت کند شونده‌ی قایق پس از خاموش شدن موتور بصورت ... باشد

الف) سرعت قایق بصورت تابعی از زمان

ب) موقعیت x بصورت تابعی از زمان

ج) سرعت قایق بصورت تابعی از مکان

د) زمان و مکان ایستادن قایق

$$a = -kv$$

$$a = \frac{dv}{dt} \rightarrow dt \cdot \frac{dv}{dt} = -kv \cdot dt$$

$$\frac{dv}{v} = -k\frac{v}{v} dt$$

$$\int_{v_0}^{v} \frac{dv}{v} = \int_0^t -k\,dt$$

$$\log v \Big|_{v_0}^{v} = -kt \rightsquigarrow \log v - \log v_0 = -kt$$

$$\log \frac{v}{v_0} = -kt$$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

$$\ln\frac{v}{v_0} = -kt \Rightarrow e^{-kt} = \frac{v}{v_0} \Rightarrow v = v_0 e^{-kt}$$

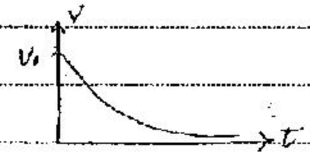

$$v = v_0 e^{-kt}$$

ب) $$v = v_0 e^{-kt}$$

$$dt \cdot \frac{dx}{dt} = v_0 e^{-kt}\, dt$$

$$\int_0^x dx = \int_0^t v_0 e^{-kt}\, dt$$

$$x - 0 = v_0 \int_0^t e^{-kt}\, dt$$

$$x = v_0 \left(1 - \frac{e^{-kt}}{-k}\right)$$

$$x = \frac{v_0}{k}\left(1 - e^{-kt}\right)$$

ج) $$a = \frac{dv}{dt} = \frac{dv}{dx} \cdot \frac{dx}{dt} = \frac{dv}{dx} \cdot v$$

$$\Rightarrow a = v\frac{dv}{dx} \Rightarrow v\frac{dv}{dx} = -kv$$

$$a = -kv$$

$$\int_{v_0}^{v} dv = \int_0^x -k\, dx$$

$$v - v_0 = -kx$$

$$\boxed{v = -kx + v_0}$$

د) $$v = v_0 e^{-kt}$$

[illegible]

حالت ایست $\Rightarrow 0 = v_0 e^{-kt} \Rightarrow t = \infty$

$$x = \frac{v_0}{k}\left(1 - e^{-kt}\right) \Rightarrow x = \frac{v_0}{k}\left(1 - e^{-\infty}\right)$$

$$x = \frac{v_0}{k}$$

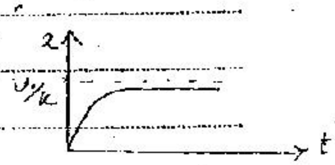

ایست $v = v_0 - kx$

ایست $0 = v_0 - kx \Rightarrow x = \frac{v_0}{k}$.

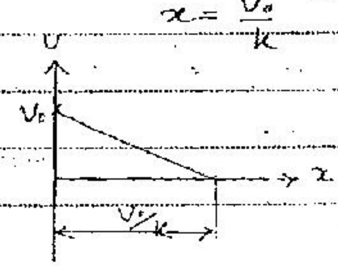

PILAVARAN

PAGE:

مثال: در مسأله فوق اگر شتاب حرکت قایق پس از خاموش شدن موتور متناسب با مجذور سرعت لحظه‌ای باشد مسأله را از نو حل کنید.

$$a = -kv^2$$

$$a = -kv^2 \Rightarrow \frac{dv}{dt} = -kv^2 \Rightarrow dv = -kv^2 dt$$

$$dt = \frac{dv}{-kv^2} \Rightarrow \int_0^t dt = \int_{v_0}^{v} -\frac{1}{k} v^{-2} dv$$

$$\Rightarrow t = -\frac{1}{k}(-v^{-1})\Big|_{v_0}^{v}$$

$$\Rightarrow -kt = -v^{-1}\Big|_{v_0}^{v} \Rightarrow -kt = -\frac{1}{v} + \frac{1}{v_0} \Rightarrow \frac{1}{v} = kt + \frac{1}{v_0} \Rightarrow v = \frac{v_0}{v_0 kt + 1}$$

$$\frac{dx}{dt} = \frac{v_0}{v_0 kt + 1} \Rightarrow \int_0^x dx = \int \frac{v_0}{v_0 kt + 1} dt \Rightarrow x = \int \frac{1}{kt + \frac{1}{v_0}} dt$$

تغییر متغیر

$$kt + \frac{1}{v_0} = u \Rightarrow du = k\,dt, \quad dt = \frac{du}{k} \Bigg\} \Rightarrow x = \int \frac{1}{\underbrace{kt + \frac{1}{v_0}}_{u}} \underbrace{dt}_{\frac{du}{k}} = \int \frac{du}{ku} = \frac{1}{k} \ln u$$

$$x = \frac{1}{k} \ln\left(kt + \frac{1}{v_0}\right)\Big|_0^t = \frac{1}{k}\left(\ln\left(kt + \frac{1}{v_0}\right) - \ln\frac{1}{v_0}\right) = \frac{1}{k} \ln(ktv_0 + 1) \Rightarrow e^{kx} = ktv_0 + 1$$

ج) $\frac{dv}{dx} \cdot v = -kv^2 \Rightarrow dv = -kv\,dx \Rightarrow \int dx = \int \frac{dv}{-kv} \Rightarrow x = -\frac{1}{k} \ln\frac{v}{v_0}$

مثال: جسمی با سرعت اولیه V_0 به بالا پرتاب می‌شود اگر شتاب حاصل از مقاومت هوا متناسب با مجذور سرعت لحظه‌ای باشد و g ثابت فرض شود (نقطه پرتاب مبدأ فرض شود و جهت مثبت به بالا)

سرعت حدی $V_T^2 = \frac{g}{k}$

الف) جسم تا چه ارتفاعی بالا می‌رود

ب) در بازگشت به نقطه پرتاب چه سرعتی دارد؟

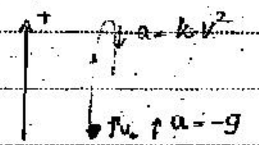

$$R = kmv^2$$

سرعت حدی $\Rightarrow \Sigma F = 0 \Rightarrow -mg - kmv^2 = 0 \Rightarrow v^2 = \frac{g}{k}$ الف)

$$\Sigma F = ma \Rightarrow -mg - kmv^2 = ma \Rightarrow -g - kv^2 = a$$

$$\frac{dv}{dx} \cdot \frac{dx}{dt} = -g - kv^2$$

$$\frac{dv}{dx} \cdot v = -g - kv^2$$

$$\Rightarrow g + kv^2 = -v\frac{dv}{dx} \Rightarrow \frac{v\,dv}{g + kv^2} = -dx$$

$$\int_{v_0}^{0} \frac{v\,dv}{\frac{g}{k} + v^2} = -k\int_0^H dx$$

انتگرال $\Rightarrow \frac{g}{k} + v^2 = u \Rightarrow v\,dv = \frac{du}{2}$

$$\Rightarrow \int \frac{du}{2u} = \frac{\ln u}{2} = \frac{\ln}{2}\left(v^2 + \frac{g}{k}\right)$$

Subject: سرعت در لحظه برگشت $v^2 = \dfrac{V_0^2\, V_T^2}{V_T^2 + V_0^2} \rightarrow V = \dfrac{V_0 V_T}{(V_T^2 + V_0^2)^{1/2}}$

Year. 200 Month. Day.

رفت $\displaystyle\int_{V_0}^{0} \frac{v\,dv}{\frac{g}{k} + v^2} = -k\int_0^H dx \rightarrow \ln \frac{g}{g + kV_0^2} = -2kH$ ①

$\sum F_i = ma \rightarrow -mg + kmv^2 = ma \rightarrow -g + kv^2 = v\dfrac{dv}{dx}$

برگشت $\displaystyle\int_0^{V} \frac{v\,dv}{kv^2 - g} = \int_H^0 dx \rightarrow \ln \frac{-kv^2 + g}{g} = -2kH$ ②

$① = ② \Rightarrow \dfrac{g}{g + kV_0^2} = \dfrac{-kv^2 + g}{g}$

$V_T^2 = \dfrac{g}{k}$ $\rightarrow 1 - \left(\dfrac{V}{V_T}\right)^2 = \dfrac{1}{1 + \left(\frac{V_0}{V_T}\right)^2} = \dfrac{V_T^2}{V_T^2 + V_0^2} \rightarrow \left(\dfrac{V}{V_T}\right)^2 = \dfrac{1 - V_T^2}{V_T^2 + V_0^2}$ ↑ از V_T^2 فاکتور بگیرید

مثال: شتاب ذره در داخل لوله‌ی تفنگ با رابطه‌ی $a = \dfrac{k}{x}$ تغییر می‌کند. اگر ذره از حالت سکون از $x = 7.5\ mm$ به حرکت درآید با سرعت $600\ m/s$ از دهانه‌ی تفنگ خارج می‌شود ($x = 750 mm$). شتاب و سرعت ذره را در $x = 375\ mm$ بیابید.

$\begin{cases} x = 7.5\ mm \\ V = 0 \end{cases}$ $\begin{cases} x = 750\ mm \\ V = 600\ m/s \end{cases}$ $\begin{cases} x = 375\ mm \\ V = ? \\ a = ? \end{cases}$

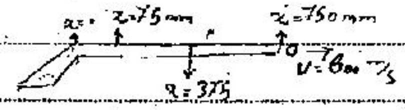

$a = \dfrac{dv}{dt} = \dfrac{dv}{dx}\dfrac{dx}{dt} \rightarrow \begin{cases} a = v\dfrac{dv}{dx} \\ a = \dfrac{k}{x} \end{cases}$

$\Rightarrow v\dfrac{dv}{dx} = \dfrac{k}{x}$

$\displaystyle\int_{V_0}^{V} v\,dv = \int_{x_0}^{x} k\frac{dx}{x} \rightarrow \frac{1}{2}v^2\Big|_{V_0}^{V} = k\underbrace{\int_{x_0}^{x}\frac{dx}{x}}_{\log x|_{x_0}^{x}}$

$\rightarrow v^2 - v_0^2 = 2k\log\dfrac{x}{x_0}$

$(600)^2 - 0 = 2k\log\dfrac{750}{7.5} \Rightarrow 36\times10^4 = 2k\log 100$ $\quad a = \dfrac{k}{x}$

$k = \dfrac{36\times10^4}{2\log 100} = 3.91\times10^4\ \dfrac{m^2}{s^2}$ $\quad k = ax$, $k = LT^{-2}L$, $k = L^2 T^{-2}$

$a = \dfrac{k}{x} = \dfrac{3.91\times10^4\ m^2/s^2}{0.375} = 1.04\times10^5\ m/s^2$

سرعت $v_2^2 - v_1^2 = 2k\log\dfrac{x_2}{x_1}$

$(600)^2 - v_1^2 = 2\times3.91\times10^4 \cdot \log\dfrac{750}{375}$

$36\times10^4 - v_1^2 = 2\times3.91\times10^4 \cdot \underbrace{\log 2}_{0.693} \rightarrow V_1 = 553\ m/s$

PILAVARAN

PAGE:

Subject: ۱۳۸۵

Year. 2006 Month. Day.

مثال: از سطح زمین جسمی را حداقل با چه سرعت اولیه‌ای به بالا پرتاب کنیم تا الف) به اندازه شعاع زمین از سطح زمین بالا رود ب) دیگر به زمین برنگردد.

$$g = \frac{GM_e}{R_e^2}$$ با اعلام اثر زمین

$$a = \frac{dv}{dt} = \frac{dv}{dr} \cdot \frac{dr}{dt}$$

$$a = v\frac{dv}{dr}$$

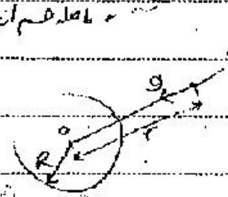

از طرفی $g = -\frac{GM_e}{r^2}$ $\Rightarrow v\frac{dv}{dr} = -\frac{GM}{r^2}$

$$\int_{v_1}^{v_2} v\,dv = GM\int_{r_1}^{r_2} -\frac{dr}{r^2} \quad \frac{1}{r}$$

$$\frac{1}{2}(v_2^2 - v_1^2) = GM\left(\frac{1}{r_2} - \frac{1}{r_1}\right)$$

$$V_2^2 - V_1^2 = 2GM\left(\frac{1}{r_2} - \frac{1}{r_1}\right)$$

الف، از سطح زمین: $V_1 = V_0$, $r_1 = R_e$, $r_2 = 2R_e$, $V_2 = 0$

$$\Rightarrow 0 - V_0^2 = 2GM\left(\frac{1}{2R_e} - \frac{1}{R_e}\right)$$

$$V_0^2 = 2GM\left(\frac{1}{2R_e}\right)$$

$$V^2 = \cancel{2}\frac{GM}{\cancel{2}R_e}$$

$$\rightarrow V_0^2 = \frac{g_0 R_e^{\cancel{2}}}{\cancel{R_e}} = g_0 R_e \Rightarrow V_0 = \sqrt{g_0 R_e}$$

ب) $V_1 = V_0$, $r_1 = R_e$, $r_2 = \infty$, $V_2 = 0$

$$0 - V_0^2 = 2GM\left(\frac{1}{R_e} - \cancel{\frac{1}{\infty}}\right) \Rightarrow V_0^2 = \frac{2GM}{R_e} = 2g_0R_e$$

$$V_0 = \sqrt{2g_0R_e}$$

$$V_{0\,min} = \sqrt{2g_0R_e} = \sqrt{2\times 9.8\times 64\times 10^5}$$

$$\simeq \sqrt{2\times 10\times 64\times 10^5} \simeq 11.2\ km/s$$

مثال: مطابق شکل گوی فولادی A به قطر D بر میله افقی که به قطب یک آهنربا منتهی می‌شود می‌لغزد و شتاب گوی از رابطه $a = \frac{k}{(L-x)^2}$ تبعیت می‌کند که در آن k اندازه ثابت میدان مغناطیسی است. اگر در $x=0$ گوی از حالت سکون رها شود با چه سرعتی با قطب آهنربا برخورد می‌کند؟

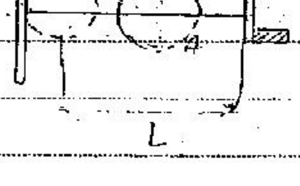

$$a = \frac{k}{(L-x)^2}$$

$$v\frac{dv}{dx} = \frac{k}{(L-x)^2} \Rightarrow \int_{v_0}^{v} v\,dv = \int \frac{k}{(L-x)^2}dx$$

Subject:

Year.200 Month. Day.

$$\int_0^v v\,dv = \int_{D/2}^{L-D/2} k\frac{dx}{(L-x)^2} \Rightarrow \frac{1}{2}v^2 = k(L-x)^{-1}\Big|_{D/2}^{L-D/2}$$

$(v_0=0)$ چون

$$\Rightarrow \frac{1}{2}v^2 = k\left(\frac{1}{D/2} - \frac{1}{L-D/2}\right)$$

$$v^2 = 2k\left(\frac{2}{D} - \frac{2}{2L-D}\right) = 2k\,\frac{4(L-D)}{D(2L-D)}$$

سرعت لحظه برخورد اجسام: $v = \sqrt{\dfrac{8k(L-D)}{D(2L-D)}}$

مثال: جسمی به بالا پرتاب می‌کنیم.

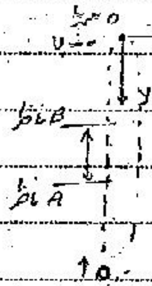

برای نقطه A

$T_A =$ زمانی که توپ دو بار از نقطه A می‌گذرد

$T_B =$ زمانی که توپ دو بار از نقطه B می‌گذرد

برای نقطه B

اگر $AB = H \Rightarrow g = ?$

$$OA = \frac{1}{2}g\left(\frac{T_A}{2}\right)^2$$

$$OB = \frac{1}{2}g\left(\frac{T_B}{2}\right)^2$$

$$OA - OB = \frac{1}{2}g\left(\frac{T_A^2}{4} - \frac{T_B^2}{4}\right)$$

$$H = \frac{1}{8}g\left(T_A^2 - T_B^2\right)$$

$$g = \frac{8H}{T_A^2 - T_B^2}$$

حرکت دو بعدی (منحنی الخط)

$\vec{r} = x\hat{i} + y\hat{j}$

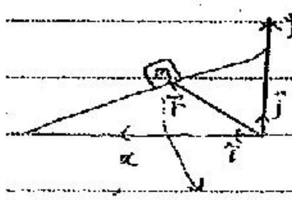

این یک حرکت یک بعدی است
چون جسم (m) همیشه روی خط
راست حرکت می‌کند

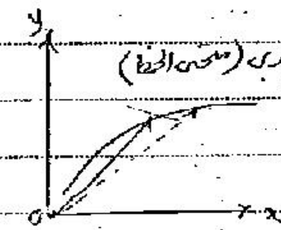

حرکت دو بعدی (منحنی الخط)

اگر جسم روی خط راست
حرکت کند حرکت یک بعدی

شتاب مماسی و شتاب عمودی یا نرمال

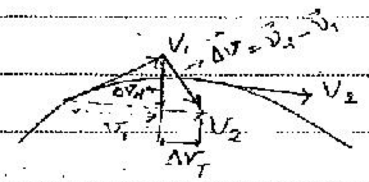

اندازه و راستای بردار سرعت تغییر کرده

ΔV_N تفاضل در بردار به دلیل تغییر راستا

ΔV_T تفاضل در بردار به دلیل تغییر اندازه

$$\Delta \vec V = \Delta \vec V_N + \Delta \vec V_T$$

$$\lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta \vec v}{\Delta t} = \lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta \vec v_N}{\Delta t} + \lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta \vec v_T}{\Delta t}$$

$$\vec a = \vec a_N + \vec a_T$$

نرمال یا شعاعی — شتاب مماسی ناشی از اندازه بردار سرعت.

وقتی $\Delta t \to 0$ میل می‌کند

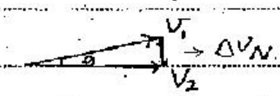

$\theta \to 0 \Rightarrow \Delta V_N \perp \vec V_1, \vec V_2$

شتاب مماسی a_T ناشی از تغییر اندازه سرعت. و شتاب نرمال a_N ناشی از تغییر راستای سرعت

محاسبه شتاب مماسی و نرمال

$\vec V = v \hat T$ مشتق بگیریم

$$\frac{d\vec v}{dt} = \frac{dv}{dt}\hat T + \frac{d\hat T}{dt} v$$

اندازه شتاب — می‌دانیم که شتاب مماسی است.

$$\frac{d\hat T}{dt} = ?$$

$$d\hat T = \hat T(t+dt) - \hat T(t)$$

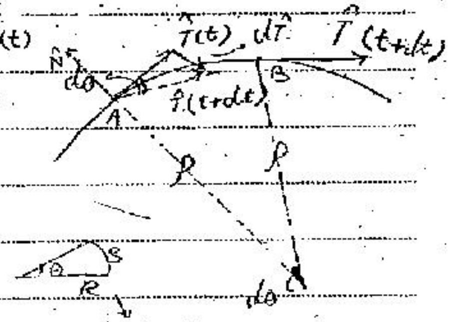

$$\Rightarrow |d\vec T| = \underbrace{|\hat T|}_{=1} d\theta$$

$$|d_T| = d\theta \Rightarrow d\vec T = d\theta \cdot \hat N$$

$S = R\theta$

$$\frac{d\vec T}{dt} = \frac{d\theta}{dt}\hat N$$

$$\frac{d\theta}{dt}=\frac{d\theta}{ds}\cdot\underbrace{\frac{ds}{dt}}_{V} \qquad \frac{d\theta}{ds}=\frac{d\theta}{\rho\, d\theta}=\frac{1}{\rho}$$ خمیدگی

$\rho =$ شعاع خمیدگی

$\overset{\frown}{AB}=ds$

$$\frac{d\hat{T}}{dt}=-\frac{V}{\rho}\hat{N} \qquad \frac{d\vec{V}}{dt}=\frac{dV}{dt}\hat{T}-\frac{V^2}{\rho}\hat{N}$$

$$\frac{d\vec{V}}{dt}=\vec{a}$$

$$\frac{dV}{dt}=a_T \qquad -\frac{V^2}{\rho}=a_N$$

تغییر سرعت
شعاع خمیدگی مسیر است.

مثال: شعاع خمیدگی مسیر حرکت را برحسب بردار سرعت و شتاب بدست آورید

$$\frac{d\vec{V}}{dt}=\frac{dV}{dt}\hat{T}-\frac{V^2}{\rho}\hat{N}$$

$\times\vec{V}$

$$\vec{V}\times\vec{a}=\frac{dV}{dt}(\hat{T}\times\vec{V})-\frac{V^2}{\rho}(\hat{N}\times\vec{V})$$

$$\vec{a}\times\vec{V}=\frac{dV}{dt}(\hat{T}\times V\hat{T})-\frac{V^3}{\rho}(\hat{N}\times\hat{T})$$

$$\vec{a}\times\vec{V}=0+\frac{V^3}{\rho}(\hat{T}\times\hat{N}) \Rightarrow \vec{a}\times\vec{V}=\frac{V^3}{\rho}\hat{b}$$ بردار عمود بر دو بردار است.

$$\Rightarrow |\vec{a}\times\vec{V}|=\frac{V^3}{\rho} \Rightarrow \frac{1}{\rho}=\frac{|\vec{a}\times\vec{V}|}{V^3}$$ از نظر بعد: $\frac{(LT^{-2})(LT^{-1})}{L^3T^{-3}}=\frac{1}{L}$ بعد ρ

حرکت دایره‌ای یکنواخت

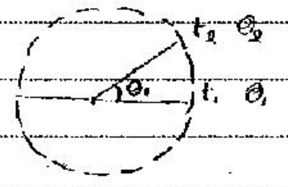

سرعت زاویه‌ای $\overline{\omega}=\frac{\theta_2-\theta_1}{t_2-t_1}=\frac{\Delta\theta}{\Delta t}$

$$\omega=\lim_{\Delta t\to 0}\frac{\Delta\theta}{\Delta t}=\frac{d\theta}{dt}\rightarrow\frac{rad}{s}$$

$T=\frac{1}{\nu}$ بسامد
زمان تناوب

Subject:

Year.200 Month. Day.

شتاب متوسط زاویه‌ای $\bar{\alpha} = \dfrac{\omega_2 - \omega_1}{t_2 - t_1} = \dfrac{\Delta \omega}{\Delta t}$ rad/s^2

$$\alpha = \lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta \omega}{\Delta t} = \frac{d\omega}{dt} \quad \mathrm{rad}/s^2$$

در حرکت دایره‌ای یکنواخت $\alpha = 0$ است.

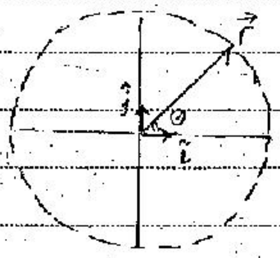

مختصات دوبعدی

$$\vec{r} = r\sin\theta\,\hat{j} + r\cos\theta\,\hat{i}$$

$$\vec{v} = \frac{d\vec{r}}{dt}$$

$$\vec{v} = r\frac{d\theta}{dt}\cos\theta\,\hat{j} + r\frac{d\theta}{dt}(-\sin\theta)\,\hat{i}$$

$\dfrac{d\theta}{dt} = \omega$

$$\vec{v} = -r\omega\sin\theta\,\hat{i} + r\omega\cos\theta\,\hat{j}$$

$v^2 = \sqrt{v_i^2 + v_j^2}$ $\qquad v^2 = r^2\omega^2\sin^2\theta + r^2\omega^2\cos^2\theta$

$$\boxed{v = r\omega}$$

$$\vec{a} = \frac{d\vec{v}}{dt} = -r\omega^2\cos\omega t\,\hat{i} - r\omega^2\sin\omega t\,\hat{j}$$

به سمت مرکز چون حرکت دایره‌ای یکنواخت ... است.

$$\vec{a} = -\omega^2(r\cos\omega t\,\hat{i} + r\sin\omega t\,\hat{j})$$

$$\vec{a} = -\omega^2\vec{r}$$

$a = \omega^2 r$, $a_N = \dfrac{v^2}{r}$, $a_N = \dfrac{v^2}{\rho}$ $\qquad$ شتاب مماسی صفر است.

$a_T = \dfrac{dv}{dt}$

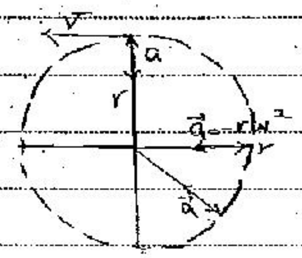

$|\vec{r}| =$ ثابت

(ثابت)

$v = r\omega \Rightarrow a_T = r\dfrac{d\omega}{dt}$

$\rightarrow a_T = r\alpha = 0$

حرکت دایره‌ای یکنواخت $\alpha = 0$

$$\vec{r}\cdot\vec{r} = r^2$$

$$\frac{d\vec{r}}{dt}\cdot\vec{r} + \vec{r}\cdot\frac{d\vec{r}}{dt} = \frac{dr^2}{dt}$$

چون r^2 ثابت است مشتق آن صفر

$$2\vec{r}\cdot\frac{d\vec{r}}{dt} = 0$$

PILAVARAN

PAGE:

$$2\vec{r}\cdot\vec{v}=0 \Rightarrow \vec{r}\perp\vec{v}$$

$$\vec{v}\cdot\vec{v}=v^2 \rightarrow \text{ثابت}$$

حرکت دایره‌ای یکنواخت

$$\vec{v}\frac{d\vec{v}}{dt}+\vec{v}\frac{d\vec{v}}{dt}=0$$

$$2\vec{v}\frac{d\vec{v}}{dt}=0 \rightsquigarrow 2\vec{v}\cdot\vec{a}=0 \rightsquigarrow \vec{v}\perp\vec{a}$$

حرکت پرتابه

از نقطه O جسمی با سرعت اولیه V_0 که زاویه θ نسبت به افق پرتاب می‌کنیم معادلات حرکت، سرعت

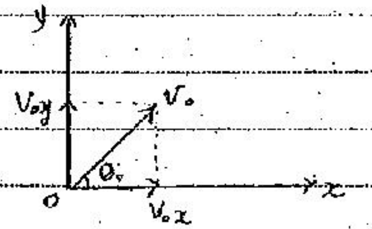

$$V_{0x}=V_0\cos\theta_0$$
$$V_{0y}=V_0\sin\theta_0$$

در راستای x:

$$a_x=0$$

چون نیرویی نداریم

$$V_x=\text{ثابت}$$
$$V_x=V_0\cos\theta_0$$
$$\frac{dx}{dt}=V_0\cos\theta_0 \rightsquigarrow \int_0^x dx=\int_{0}^{t}V_0\cos\theta_0\,dt$$
$$\rightsquigarrow x=V_0 t\cos\theta_0$$

در راستای y: $a_y=-g$

$$\frac{dv_y}{dt}=-g \rightsquigarrow \int_{V_{0y}}^{V_y}dv_y=-g\int_0^t dt$$
$$V_y-V_{0y}=-gt$$
$$V_y=-gt+V_0\sin\theta_0$$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

$$V_y = -gt + V_0 \sin\theta$$

$$\frac{dy}{dt} = -gt + V_0 \sin\theta_0 \rightsquigarrow \int_0^y dy = \int -gt + V_0 \sin\theta_0 \, dt$$

$$\rightarrow y = V_0 t \sin\theta_0 - \tfrac{1}{2} g t^2$$

$$\begin{cases} V_x = V_0 \cos\theta_0 \\ x = V_0 t \cos\theta_0 \\ V_y = V_0 \sin\theta_0 - gt \\ y = V_0 t \sin\theta_0 - \tfrac{1}{2} g t^2 \end{cases}$$

معادله مسیر: $x = V_0 t \cos\theta_0 \rightsquigarrow t = \dfrac{x}{V_0 \cos\theta_0}$

$$y = V_0 \left(\frac{x}{V_0 \cos\theta_0}\right) \sin\theta_0 - \frac{1}{2} g \left(\frac{x^2}{V_0^2 \cos^2\theta_0}\right)$$

$$y = x \tan\theta_0 - g \frac{x^2}{2 V_0^2 \cos^2\theta_0}$$

معادله سهمی $y = Ax - Bx^2$

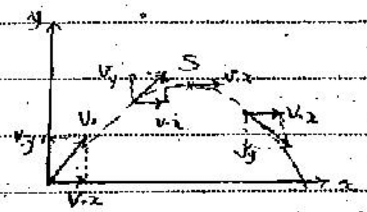

$V_y = 0$ در نقطه S

$$0 = V_0 \sin\theta_0 - gt \rightsquigarrow V_0 \sin\theta_0 = gt$$

زمان رسیدن به اوج $t = \dfrac{V_0 \sin\theta_0}{g}$

در نقطه S $\rightsquigarrow$ $x = V_0 \left(\dfrac{V_0 \sin\theta_0}{g}\right) \cos\theta_0$

[illegible] $x = \dfrac{V_0^2 \sin 2\theta_0}{2g}$

$$y = V_0 \left(\frac{V_0 \sin\theta_0}{g}\right) \sin\theta_0 - \frac{1}{2} g \left(\frac{V_0 \sin\theta_0}{g}\right)^2$$

ارتفاع اوج $y = \dfrac{V_0^2 \sin^2\theta}{2g}$

$$y = v_0 t \sin\theta_0 - \tfrac{1}{2} g t^2$$

$\Rightarrow y = 0$

$t = 0$

زمان رفت و برگشت $t = \dfrac{2v_0 \sin\theta_0}{g}$ زمان رفت و زمان برگشت با هم برابرند (صرف‌نظر از مقاومت هوا)

برد پرتابه $R = \dfrac{v_0^2 \sin 2\theta_0}{g}$

$\theta_0 = 45 \Rightarrow R = R_{Max} = \dfrac{v_0^2}{g}$

مثال: از بالای تپه‌ای به زاویه‌ی شیب φ پرتابه‌ای را با سرعت اولیه v با زاویه θ نسبت به افق پرتاب می‌کنیم. θ را چنان تعیین کنید که برد پرتابه در امتداد تپه بیشینه باشد.

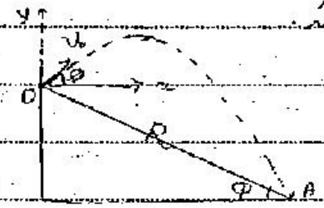

$$x = v_0 t \cos\theta$$

$$y = v_0 t \sin\theta - \tfrac{1}{2} g t^2$$

معادله مسیر پرتابه: $y = x \tan\theta - \dfrac{g x^2}{2 v_0^2 \cos^2\theta}$

$A \begin{cases} x = R\cos\varphi \\ y = -R\sin\varphi \end{cases}$ از بالا به پایین

مختصات نقطه A را در معادله مسیر پرتابه قرار می‌دهیم

$$-R\sin\varphi = R\cos\varphi\tan\theta - \frac{g}{2v_0^2\cos^2\theta} R^2\cos^2\varphi$$

$$R(\cos\varphi\tan\varphi + \sin\varphi) - \frac{g\cos^2\varphi}{2v_0^2\cos^2\theta} R^2 = 0$$

جواب بدیهی $R = 0$ نقطه پرتاب

$$R = \frac{2(\cos\varphi\tan\theta + \sin\varphi) v_0^2 \cos^2\theta}{g\cos^2\varphi}$$

مشتق می‌گیریم

شرط بیشینه بودن R $\dfrac{dR}{d\theta} = 0 \Rightarrow 0 = \dfrac{\left(2(\cos\varphi(1+\tan^2\theta)) v_0^2\cos^2\theta - 2v_0^2 \sin\theta\cos\theta\right) g\cos^2\varphi - 0 \times \dots}{g^2\cos^4\varphi}$ صورت

پس $2\cos\varphi\, v_0^2\cos^2\theta(1+\tan^2\theta) \cdot \cancel{g\cos^2\varphi} = 2v_0^2\sin\theta\cos\theta \cdot \cancel{g\cos^2\varphi}$

$$\cos\varphi\cos\theta(1+\tan^2\theta) = \sin\theta$$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

مثال: شعاع انحنای مسیر یک پرتابه را در نقطه اوج بدست آورید.

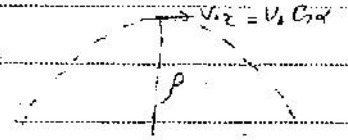

$$\frac{1}{\rho} = \frac{|\vec v \times \vec a|}{v^3} = \frac{|v_0 \cos\theta_0 x \cdot g|}{v^3}$$

$$\rightarrow \rho\, |v_0 \cos\theta_0 \cdot g| = v_{0x}^3 \rightarrow \rho\, v_{0x}\, g = v_{0x}^{3}$$

$$\rho g = v_{0x}^2 \rightarrow \rho = \frac{v_{0x}^2}{g}$$

مثال: بردار مکان ذره‌ای در دستگاه مختصات متعامد عبارت است $\vec r = x\hat i + y\hat j + z\hat k$ که در آن x و y و z خود توابعی از زمان هستند. شتاب مماسی، شتاب نرمال، شعاع انحنای مسیر را که x و y و z مشتقات آن را بدست آورید.

$$\frac{d\vec r}{dt} = \dot x \hat i + \dot y \hat j + \dot z \hat k$$

$$\vec v = v_x \hat i + v_y \hat j + v_z \hat k \qquad \vec v_x = v_x \hat i \Rightarrow \frac{d\vec v}{dt} = \frac{dv_x}{dt}\hat i + \frac{d\hat i}{dt} v_x$$

$$\Rightarrow \vec a_x = a_{T_x} \hat i + \frac{d\hat i}{dt} v_x$$

$$d\hat i = \hat i(t+dt) - \hat i(t)$$

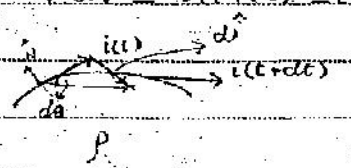

$$|d\hat i| = |\hat i(t)|\, d\theta \Rightarrow d\vec{\hat i} = d\theta \cdot \hat N$$

$$\frac{d\hat i}{dt} = \frac{d\theta}{dt}\hat N = \frac{v_x}{\rho}\hat N$$

$$\frac{d\theta}{dt} = \underbrace{\frac{d\theta}{ds}}_{\rho\, d\theta} \cdot \underbrace{\frac{ds}{dt}}_{v_x} = \frac{v_x}{\rho}$$

$$\vec a_x = a_{T_x}\hat i - \frac{v_x^2}{\rho}\hat N$$

? چون برای y, z

$$\vec a = \underbrace{a_{T_x}\hat i + a_{T_y}\hat j + a_{T_z}\hat k}_{\vec a_T} - \underbrace{\left(\frac{v_x^2}{\rho} + \frac{v_y^2}{\rho} + \frac{v_z^2}{\rho}\right)\cdot \hat N}_{\vec a_N}$$

Subject:

Year. 200 Month. Day.

سرعت و شتاب در مختصات قطبی

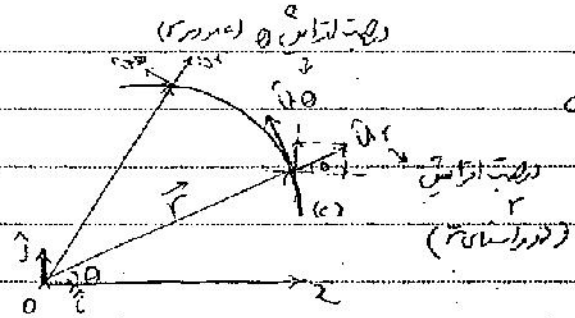

$$\hat{u}_{r_x} = |\hat{u}|\cos\theta\,\hat{i} = \cos\theta\,\hat{i}$$

$$\hat{u}_{r_y} = |\hat{u}|\sin\theta\,\hat{j} = \sin\theta\,\hat{j} \Rightarrow \hat{u}_r = \cos\theta\,\hat{i} + \sin\theta\,\hat{j}$$

به ترتیب $\hat{u}_\theta = \cos\theta\,\hat{j} - \sin\theta\,\hat{i}$

$$\frac{d\hat{u}_r}{dt} = \dot{\hat{u}}_r = -\dot{\theta}\sin\theta\,\hat{i} + \dot{\theta}\cos\theta\,\hat{j}$$

$$\dot{\hat{u}}_r = \dot{\theta}(-\sin\theta\,\hat{i} + \cos\theta\,\hat{j})$$

$$\dot{\hat{u}}_r = \dot{\theta}\,\hat{u}_\theta$$

$$\dot{\hat{u}}_\theta = -\dot{\theta}\cos\theta\,\hat{i} - \dot{\theta}\sin\theta\,\hat{j}$$

$$\dot{\hat{u}}_\theta = -\dot{\theta}(\cos\theta\,\hat{i} + \sin\theta\,\hat{j})$$

$$\dot{\hat{u}}_\theta = \dot{\theta}\,\hat{u}_r$$

$$\vec{r} = r\hat{u}_r \Rightarrow \frac{d\vec{r}}{dt} = \dot{r}\hat{u}_r + r\dot{\hat{u}}_r \qquad (\dot{r}\dot{\theta} + \dot{\theta}\dot{r})\hat{u}_\theta + r\ddot{\theta}\hat{u}_\theta$$

$$\vec{v} = \dot{r}\hat{u}_r + r\dot{\theta}\hat{u}_\theta$$

$$v_r = \dot{r}\ ,\ v_\theta = r\dot{\theta} \Rightarrow V = \sqrt{V_r^2 + V_\theta^2}$$

$$\vec{a} = \frac{d\vec{v}}{dt} = \ddot{r}\hat{u}_r + \dot{r}\dot{\hat{u}}_r + \left(\dot{r}\dot{\theta}\hat{u}_\theta + r\ddot{\theta}\hat{u}_\theta + r\dot{\theta}\dot{\hat{u}}_\theta\right)$$

$$\vec{a} = \ddot{r}\hat{u}_r + \dot{r}\dot{\theta}\hat{u}_\theta + \dot{r}\dot{\theta}\hat{u}_\theta + r\ddot{\theta}\hat{u}_\theta + r\dot{\theta}(-\dot{\theta}\hat{u}_r)$$

$$\vec{a} = (\ddot{r} - r\dot{\theta}^2)\hat{u}_r + (2\dot{r}\dot{\theta} + r\ddot{\theta})\hat{u}_\theta$$

$$a_r = \ddot{r} - r\dot{\theta}^2$$

$$a_\theta = 2\dot{r}\dot{\theta} + r\ddot{\theta} \quad \rightsquigarrow a = \sqrt{a_r^2 + a_\theta^2}$$

حرکت دایره‌ای یکنواخت (با مقدار ثابت)

$r =$ ثابت است (radius) شعاع دایره

$\dot{r} = 0 \quad , \quad \ddot{r} = 0$

$\dot{\theta} = \omega \quad , \quad \ddot{\theta} = \dot{\omega} = \alpha = 0$

شتاب زاویه‌ای

$V_r = 0$

$V_\theta = r\dot{\theta} = r\omega$

$a_r = 0 - r\omega^2$

$a_\theta = 0 + 0 = 0$ شتاب زاویه‌ای صفر است.

حرکت دایره‌ای غیر یکنواخت

r ثابت $\quad \dot{r} = 0$

$\dot{\theta} = \omega \quad \begin{cases} V_r = 0 \\ V_\theta = r\omega \end{cases} \quad \begin{cases} a_r = r\omega^2 \\ a_\theta = r\ddot{\theta} = r\alpha \end{cases}$ شتاب مماسی

$\ddot{\theta} \neq 0$

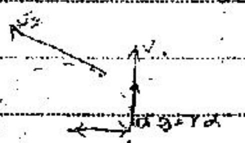

بررسی حرکت دستگاه نسبی

دستگاه A ثابت است ولی دستگاه B نسبت به

A در حال خود حرکت کند.

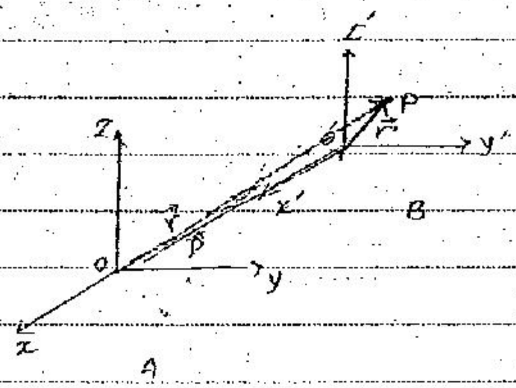

$$\vec{r} = \vec{r}' + \vec{\rho}$$

$$\frac{d\vec{r}}{dt} = \frac{d\vec{r}'}{dt} + \frac{d\vec{\rho}}{dt}$$

$$V_{P/A} = \vec{V}_{P/B} + \vec{V}_{B/A}$$

مشتق گیریم : $\frac{d}{dt}(\vec{V}_{P/A}) = \frac{d}{dt}(\vec{V}_{P/B}) + \frac{d}{dt}(\vec{V}_{B/A})$

شتاب نسبی حرکت دو بعدی $\vec{a}_{P/A} = \vec{a}_{P/B} + a_{B/A}$

اگر B با سرعت ثابت نسبت به A حرکت انتقالی داشته باشد

$\vec{a}_{B/A} = 0$

$\Rightarrow \vec{a}_{P/A} = \vec{a}_{P/B}$

مثال: فرض کنید هواپیمای (P) در هوا حرکت می‌کند و باد (W) هم می‌وزد

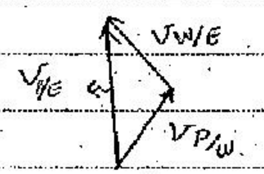

$\vec{V}_{P/E} = \vec{V}_{P/W} + \vec{V}_{W/E}$

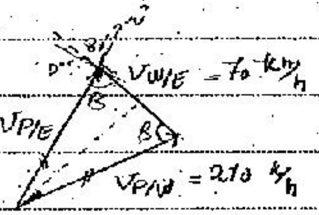

چنانچه وزش باد سرعت هواپیما تغییر نمی‌کند

$V_{P/E}$ نیز همان $210\ km/h$ است

$\sin\frac{\theta}{2} = \frac{1/2 \times 70}{210} = 1/6$

$\theta/2 = \sin^{-1}(1/6) \Rightarrow \theta = 18.4$

$180 - 18.4 = 161.6 \rightarrow B = 81 \Rightarrow V_{P/E} \simeq V_{P/W}$

حرکت وابسته

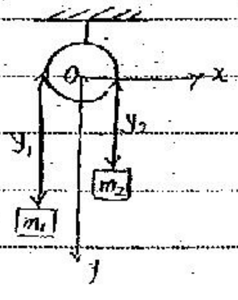

$y_1 + y_2 + \pi R =$ ثابت

$y_1 + y_2 =$ ثابت

$\dot{y}_1 + \dot{y}_2 = 0$ $\qquad$ $\ddot{y}_1 + \ddot{y}_2 = 0$

$V_1 + V_2 = 0 \Rightarrow \boxed{V_1 = -V_2}$ $\qquad$ $a_1 + a_2 = 0$

$\boxed{a_1 = -a_2}$

مثال: سرعت B و A را بیابید

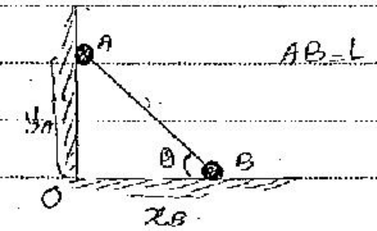

$$x_B^2 + y_A^2 = L^2 \quad \text{ثابت}$$

$$2x_B\dot{x}_B + 2y_A\dot{y}_A = 0$$

$$x_B v_B + y_A v_A = 0$$

$$\frac{v_B}{v_A} = -\frac{y_A}{x_B} \Rightarrow \frac{v_B}{v_A} = -\tan\theta$$

$$v_B = -v_A \tan\theta$$

مثال: رابطه شتاب را بیابید

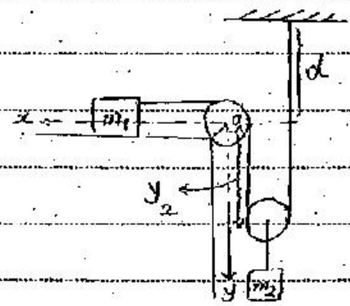

$$x_1 + 2y_2 + d = \text{ثابت}$$

$$\dot{x}_1 + 2\dot{y}_2 = 0$$

$$\ddot{x}_1 + 2\ddot{y}_2 = 0 \Rightarrow a_1 = -2a_2$$

مثال: رابطه شتاب را بدست آورید

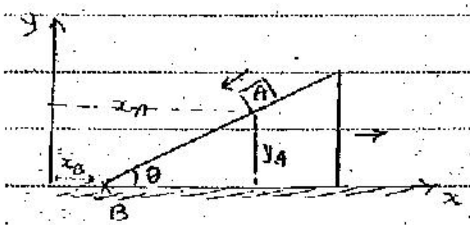

$$\tan\theta = \frac{y_A}{x_A - x_B}$$

$$y_A = \tan\theta\,(x_A - x_B)$$

$$\dot{y}_A = \tan\theta\,(\dot{x}_A - \dot{x}_B)$$

$$\ddot{y}_A = \tan\theta\,(\ddot{x}_A - \ddot{x}_B)$$

$$a_{Ay} = \tan\theta\,(a_{Ax} - a_{Bx})$$

Subject:

Year. 200   Month.   Day.

مثال: اولاً ثابت کنید در حرکت منحنی الخط شعاع انحنای مسیر حرکت ذره از رابطه $\rho = \dfrac{V^3}{|\vec{a} \times \vec{V}|}$ بدست می‌آید.

مثال: اگر بردار موقعیت ذره‌ای بصورت زیر باشد شتاب مماسی، نرمال و شعاع انحنای مسیر را بدست آورید.

$$\vec{r} = b(t + \sin t)\,\hat{i} + b(1 - \cos t)\,\hat{j}$$

$$\frac{d\vec{r}}{dt} = b(1+\cos t)\,\hat{i} + b(\sin t)\,\hat{j} \quad \Rightarrow \quad V_x = b(1+\cos t)\,\hat{i}$$

$$V_y = b \sin t \,\hat{j}$$

$$\vec{a} = \frac{dv}{dt}\hat{T} - \frac{v^2}{\rho}\hat{N} \qquad |V| = \sqrt{b^2(1+\cos t)^2 + b^2 \sin^2 t}$$

باید اندازه v را بدست آوریم

$$|V| = b\sqrt{1 + \cos^2 t + 2\cos t + \sin^2 t}$$

$$|V| = b\sqrt{2}\,.\sqrt{1+\cos t}$$

$$a_T = \frac{dv}{dt}\hat{T} = b\sqrt{2}\,.\,\frac{-\sin t}{2\sqrt{1+\cos t}}\,\hat{T} = -\frac{b\sqrt{2}}{2}\,\frac{\sin t}{\sqrt{1+\cos t}}\,\hat{T}$$

راه دوم: $\dfrac{dv_x}{dt} = a_x = -b \sin t\,\hat{i} \quad , \quad \dfrac{dv_y}{dt} = a_y = -b\cos t\,\hat{j}$

$$|\vec{a}| = b$$

$$|\vec{a}| = \sqrt{a_T^2 + a_N^2} \quad \Rightarrow \quad b^2 = a_T^2 + a_N^2 \quad \Rightarrow \quad a_N^2 = b^2 - a_T^2$$

با نسبت با بالا مقایسه کنیم $\Rightarrow \quad |\vec{a}_N| = \dfrac{\sqrt{2}}{2}\, b\sqrt{1+\cos t} \quad \Rightarrow \quad \vec{a}_N = -\dfrac{\sqrt{2}}{2}\, b\sqrt{1+\cos t}\;\hat{N}$

$$a_N = \frac{V^2}{\rho} \quad \Rightarrow \quad \rho = \frac{2b(1+\cos t)}{\frac{\sqrt{2}}{2}\, b(\sqrt{1+\cos t})} = b\,2\sqrt{2}\,.\sqrt{1+\cos t}$$

راه سوم: $|a \times V| = b^2(\cos t + \cos^2 t + \sin^2 t) = b^2(1+\cos t)$

مؤلفه‌های بردارهای V و a را در هم ضرب برداری می‌کنیم

$$\vec{a}_N = -\frac{V^2}{\rho}\hat{N} \quad , \quad |a \times V| = \frac{V^3}{\rho}$$

$$\Rightarrow \rho = \cdots \qquad \vec{a}_N = -\frac{V^2}{\rho}\hat{N}$$

PILAVARAN

PAGE:

مثال. ذره‌ای بر منحنی به معادله زیر حرکت می‌کند. بردارهای سرعت و شتاب ذره را به صورت تابعی از زمان بدست آورید (و اندازه‌ی آن‌ها)

$$y = R(1 - \cos\omega t)$$
$$x = R(\omega t - \sin\omega t)$$

$$\frac{d\vec{x}}{dt} = R(\omega - \omega\cos\omega t)$$
$$\vec{V}_x = R\omega(1 - \cos\omega t)$$

$$\frac{d\vec{y}}{dt} = R(\omega \sin\omega t)$$
$$\vec{V}_y = R\omega \sin\omega t$$

$$\left.\begin{aligned} a_x &= R\omega^2 \sin\omega t \\ a_y &= R\omega^2 \cos\omega t \end{aligned}\right\} \Rightarrow |a| = R\omega^2$$

$$|\vec{V}| = \sqrt{R^2\omega^2(2 - 2\cos\omega t)} = R\omega\sqrt{2 - 2\cos\omega t}$$

نشان دهید زاویه‌ی بین بردار سرعت و شتاب برابر است با: $\theta = \frac{1}{2}\omega t$

$$\underset{a_x V_x + a_y V_y}{a \cdot V} = |a||V|\cos\theta \Rightarrow \cos\theta = \frac{R^2\omega^3 \sin\omega t(1 - \cos\omega t) + R^2\omega^3 \sin\omega t \cos\omega t}{R^2\omega^3\sqrt{2 - 2\cos\omega t}}$$

$$\Rightarrow \cos\theta = \frac{\cancel{R^2}\cancel{\omega^3} \sin\omega t}{\cancel{R^2}\omega^2\underbrace{\sqrt{2 - 2\cos\omega t}}_{2(2\sin^2\frac{\omega t}{2})}} = \frac{\overset{2\sin\frac{\omega t}{2}\cos\frac{\omega t}{2}}{\sin\omega t}}{2\sin\frac{\omega t}{2}} = \cos\frac{\omega t}{2}$$

$$\cos\theta = \cos\frac{\omega t}{2} \Rightarrow \theta = \frac{1}{2}\omega t$$

مثال. ذره‌ای روی مسیر زیر حرکت می‌کند. مؤلفه‌های سرعت و شتاب ذره را به صورت تابعی از t به دست آورید. زاویه‌ی بین $\vec{a}$ و $\vec{V}$ را بدست آورده و نشان دهید مقدار آن ثابت است

$$r = be^{kt} \qquad b, k, c = \text{ثابت‌اند}$$
$$\theta = ct$$

داریم $\vec{V} = \dot{r}\hat{r} + r\dot{\theta}\hat{\theta}$

$$\vec{a} = (\ddot{r} - r\dot{\theta}^2)\hat{r} + (2\dot{r}\dot{\theta} + r\ddot{\theta})\hat{\theta}$$

$$\frac{d\vec{r}}{dt} = \vec{V} = bke^{kt}\,\hat{r} + bce^{kt}\,\hat{\theta} = be^{kt}(k\hat{r} + c\hat{\theta})$$

$$\vec{a} = \frac{d\vec{V}}{dt} = be^{kt}\left((k^2 - c^2)\hat{r} + 2kc\,\hat{\theta}\right)$$